

16. søndag i treenighetstida, 13. september AD 2026

Tekster: Salme 40,2-6; Rom. 8,18-27; Mark. 7,31-37

Prekentekest: Mark. 7,31-37

Evangeliet er også for hedninger. Vi kan se for oss at vi har en tekst om misjon til alle folk. Dekapolis var et hedensk landskap som ble etablert etter at romerne erobret området i år 63 før Kristi fødsel. Navnet Dekapolis, sammensatt av deka som betyr ti og polis, som betyr by, forteller vel at forbundet i utgangspunktet bestod av ti byer, og de stod under landshøvdingen i Syria. Befolkningen bestod mest av ikke-jøder. Har du vært i ruinene av Bet-Sjean, så har du vært der en av de viktigste byene i Dekapolis lå, men den kaltes da Scythopolis og lå faktisk vest for Jordan-elva, den vestligste av de ti byene. Nok om det, men evangeliet er for alle folk, israelitter, arabere, kinesere, indere, nordmenn, ja, for alle verdens folk. Og alt fra begynnelsen av Jesu offentlige virke i Galilea hadde folk fra Dekapolis fulgt han (Matt. 4,25).

Mannen som var døv og hadde vanskelig for å snakke, ble helbredet. Ja, helbredelser kan skje også nå, men la oss huske at Jesu helbredelser er tegn som viser framover mot det fullendte Guds rike, og samtidig illustrasjoner til frigjøringen på det åndelige plan.

Profeten Jesaja ser framover når han sier: «Da skal de blindes øyne åpnes, og de døves ører lukkes opp. Da skal den lamme springe som en hjort, og den stummes tunge juble.»¹ Du ser at det er løfter om funksjoner og førlighet som før eller seinere går i oppfyllelse for Guds folk. Og du ser at det også illustrerer åndelig syn, hørsel og liv som Herren skaper der evangeliet blir tatt imot.

Det er ikke lett for oss hørende å forestille oss den isolasjonen som den døve mannen hadde levd i. Han så mennesker omkring seg, men var ute av stand til å oppfatte hva de sa, kunne i høyden oppfatte noe ved å lese på munnen. Riktignok fantes det tegnspråk også den gangen, men der var en nok mest avhengig av et miljø der tegnspråket ble brukt. Mannen var også bortimot stum, ikke rart når han ikke kunne høre hva folk sa og på den måten lære å uttrykke seg. Han levde nok stort sett i sin egen verden og kunne vanskelig slippe de andre inn i sin ensomhet og sin lengsel etter fellesskap. Ja, for vi mennesker er jo anlagt på fellesskap med andre mennesker, og isolasjon kan være forferdelig hardt. Men den døve hadde kjente som tenkte på han. Og de førte han til Jesus. Og det er tro i handling å bringe mennesker til Jesus. Ikke bare mennesker med legemlige lyter og lidelser. Nei, det gjelder jo i høg grad uomvendte mennesker. Å søke og bringe dem til Jesus ved ord, eksempel og forbønn. Kjære venner! Må vi ikke be med sangeren?

Gi meg ditt ømme frelsersinn
for slektens sorg og harm.
Lukk meg i dine smerter inn,
og gjør meg sterk og varm!
Lær meg å skue med ditt blikk
hvert folk som liv og grenser fikk,
.....²

Like naturlig som at sjuke mennesker søkte til Jesus (sml. Mark. 3,10), var det altså at andre førte dem til han (sml. 1,32). De bad han om å legge hånden på han som var døv og nesten stum. Jesus valgte å ta mannen avsides fra folket. De måtte ikke tro at han drev med magi. Det personlige møtet mellom Frelseren og den døve mannen var viktig. Evangelisten forteller om

¹ Jes. 35,5f, Norsk Bibel 2007. Om ikke annet er nevnt, følger oversettelser denne bibelutgaven.

² DELKs salmebok, 658,2

tre ting Jesus gjorde. Det ene var at han stakk fingrene i mannens ører og spyttet og rørte ved hans tunge. Det andre var at han så opp mot himmelen og sukket. Og det tredje var at han sa sitt Effata!, som betyr Lukk deg opp! Og underet skjedde med det samme.

Det første skal ha vært vanlig praksis i det jødiske miljøet. Og kanskje var det tegnspråk. Men kanskje mannen hadde opplevd det før uten å bli helbredet. Men nå har han fått møte Jesus. Og i Jesus bor hele guddommens fylde legemlig, som Paulus skriver til kolosserne (Kol. 2,9). Men før Jesus taler sitt skapende ord, ser han oppad og sukker. Og det å sukke kunne være tegnspråk som viste medynk og bønn. Jesus var alltid lydhør overfor sin Far i himmelen. Jesus sa: "Sønnen kan ikke gjøre noe av seg selv, men bare det han ser Faderen gjøre. For det han gjør, det gjør Sønnen likeså."³ Sukket er uttrykk for Jesu medynk (sml. Rom. 8,22-27). Det var hans medynk med en nødstedt menneskehet som drog han fra himmel til jord. Han kunne gråte ved Lasarus' grav (Joh. 11,35), og han kunne gråte over Jerusalem som ikke ville vende om (Luk. 19,41ff).

Så skjer underet når Jesus sier sitt skapende ord: «Effata!» Den døde kunne ikke høre, men han hørte likevel. Han kunne lese ordet på munnen, men Jesu ord hadde makt i seg til å skape hørsel. Evangelisten skilder det for oss: «Og straks ble ørene hans opplukket, og båndet på tungen hans ble løst, og han talte rent.»⁴

Men forstår vi det neste verset? «Og han bød dem at de ikke skulle si det til noen. Men jo mer han forbød dem det, dess mer kunngjorde de det.»⁵ Forstår vi dette?

Det kan se ut som om Jesus søkte til de hedenske områdene, som det nåværende Sør-Libanon og Golanhøydene, for å få ro til å føre disiplene inn i de store sannheter om hvem han er, og hvorfor han var sendt til verden (sml. 8,27ff). Både Herodes Antipas, som var vasall i Galilea og Perea, og synedriet i Jerusalem kunne komme til å aksjonere mot Jesus, som Herodes alt hadde gjort mot døperen Johannes (jfr. 6,16ff). Og Jesus ville ikke gå i døden før tida var inne. I Johannesevangeliet hører vi om Jesu time, timen for hans herliggjørelse gjennom døden og oppstandelsen. Den timen var ennå ikke kommet.

Men det ser ut som få mennesker utenfor Jesu nærmeste krets (sml. 9,10) respekterte hans forbud mot kunngjøring (sml. 1,45; 7,24), ja, i teksten vår ser det ut som forbudet virket mot sin hensikt: "jo mer han forbød dem det, dess mer kunngjorde de det."

Jesu under forundrer stort. Folket sier: «Han har gjort alle ting vel!»⁶ Slik Gud gjorde det i skapelsen (sml. 1Mos. 1,31). Og kanskje evangelisten gjennom å fortelle om dette, vil si noe til oss om at vi skulle være ivrigere til å fortelle om hvem Jesus er, og hva han har gjort, nå som forbudet er opphevet. «Gå ut i all verden og forkynn evangeliet for all skapningen!» sier Jesus etter sin død og oppstandelse⁷.

Helbredelsen av mannen som var døv og nesten stum, illustrerer frigjøringen på det åndelige plan. Jesu mektige ord "Effata!" var et virkekräftig ord. Den døde kunne ikke høre, men han hørte likevel. Jesu ord hadde som sagt makt i seg til å skape hørsel. Slik har evangeliet makt i seg til å skape åndelig hørsel. Når evangeliet lyder, ligger frelsen i lufta, bokstavelig talt. Ved evangeliet åpner Jesus ører og hjerter og løser tungebånd så mennesker priser Gud. Du vet, den som er åndelig døv, kan også være ganske stum når det gjelder Guds ord. Et personlig vitnesbyrd om en personlig tro på Jesus, kan han ikke komme med. Han er nemlig åndelig død. Derfor blir han stum. Øret og tungen skiller mellom en kristen og en vantro, sier Luther. Og Elias Blix synger⁸:

Syndar, du er denne mann
som er tung på hug og øyra,

³ Joh. 5,19

⁴ Mark. 7,35, min oversettelse

⁵ Mark. 7,36, min oversettelse

⁶ Mark. 7,37

⁷ Mark. 16,15

⁸ Landstads reviderte salmebok 541, v. 2 og 3. Fra salmen Lat deg upp, du bundne munn

som vel ljoden merka kann,
men Guds ord då ikkje høyra
so det gjer deg hjartevarm,
vekkjer tru og von i barm.

Syndar, du er lik den mann
som er tungmælt på si tunga,
som ein ljod vel gjeva kann,
men ei tala reint frå lunga.
Når Guds ord til hjarta gjeng,
ljodar fyrst den rette streng.

Jesus gjenoppretter skaperverket. Er ikke Jesu helbredelser gjenoppretting av den virkelige naturen i en unaturlig verden? Helbredelsene taler om det program som Gud har for sitt folk. Alle som hører Jesus til, har løfte om fullstendig sunnhet. Men det er ikke dermed sagt at kristne opplever det her i denne verden. Hele skapningen sukker og stønner, sier apostelen Paulus i epistelteksen fra Romerbrevet. Ja, også vi, sier han, som har fått Ånden som førstegrøde, også vi sukker med oss selv og lengter etter barnekår og forløsning. Vi lever i håpet uten å se. Det er noe som ennå ikke er skjedd. Guds rike er kommet nær, men det er ennå ikke kommet i fullendt skikkelse. Men i tillegg til skapningens sukk og menighetens sukk skriver apostelen også om Åndens uutsigelige sukk for Jesu venner. Våre bønner kan ha et altfor dennesidig og til og med selvsentrert perspektiv. Men Den Hellige Ånds forbønner er treffsikre. Han ber etter Guds vilje for Guds folk.

Paulus opplevde tegn og under, men han sa ikke at det er en egen verdensorden for kristne. Vi må alle rekne med å bære vår del, større eller mindre, av den smerten og lidelsen som er kommet inn i verden på grunn av synden. Likevel er det trygt å være et Guds barn. Han har vegger i tusentall for oss, og vi må stole på han.

Jeg tenker på Hebreerbrevet, kap. 11. Trosvitnene som forfatteren skriver om. Ved tro opplevde de store ting. Men så plutselig slår forfatteren om og skriver om forfølgelse, død og pine. Slik står det: «men andre ble pint til døde uten å ta imot utløsning, for at de kunne få del i en bedre oppstandelse. Andre igjen måtte tåle hån og hudstrykning, ja, lenker og fengsel. De ble steinet, gjennomsaaget, fristet. De døde for sverd. De flakket omkring i saueskinn og geiteskinn, de led nød, hadde trengsel og fikk hard medfart. Verden var dem ikke verd. De streifet omkring i ødemarker og fjelltrakter, og holdt til i grotter og jordhuler.»⁹ Jordelivet er altså svært forskjellig for mennesker som er på veg mot samme mål. Men dette er korsteologi. I verden må Guds barn være beredt på trengsel. Ikke bare på vanlig menneskelig lidelse og nød, men på trengsel og kors for Jesu skyld. «Sann tro handler om å akseptere at vi ikke får svar på alt, og å finne fred i det», sier enka etter Charlie Kirk, som ble skutt og drept 10. september ifjor.¹⁰ Ja, det kan være mange ubesvarte spørsmål som får sitt svar i herlighetens lys, som Luther kaller det. Men klarer du da å forestille deg herligheten som skal bli åpenbart? Apostelen skriver: «jeg er overbevist om at den nåværende tids lidelser ikke er for noe å regne mot den herlighet som skal åpenbares på oss.»¹¹

Jesu helbredelser er forvarsler om tilstanden for Guds folk på den nye jord, i det nye skaperverk, som kommer like visst som Jesus er stått opp fra de døde, og det er han. Alt skal bli nytt for alle som har latt seg frelse. Derfor heter det på et av Bibelens siste blad: «Se, Guds bolig er hos menneskene, og han skal bo hos dem; og de skal være hans folk, og Gud selv skal være hos dem og være deres Gud; og han skal tørke bort hver tåre av deres øyne, og døden skal ikke

⁹ Hebr. 11,35-38

¹⁰ Dagen 12. september 2026, s. 31

¹¹ Rom. 8,18

være mer, og ikke sorg og ikke skrik og ikke pine skal være mer; for de første ting er veket bort.»¹²

DELK-Østfold – Missingmyra bedehus

Ragnar Andersen

¹² Joh. åp. 21,3f, etter Norsk revidert oversettelse 1930